

Први нацрт Националне стратегије за младе 2015-2025

РАДНА ВЕРЗИЈА

Увод

Република Србија препознаје младе и њихову посебну и важну улогу у друштву. Млади су садашњост и будућност друштва, ресурс иновација и покретачка снага развоја друштва. Због тога је неопходно континуирано и систематско улагање у развој младих и успостављање партнерског односа младих и државе како би се повећало учешће младих у друштву, подстакла друштвена интеграција и обезбедила укљученост младих у развој омладинске политике.

Национална стратегија за младе (НСМ) утврђује основне принципе деловања, правце деловања и очекиване резултате деловања свих субјеката омладинске политике¹ ка унапређењу друштвеног положаја младих и стварању услова за остваривање права и интереса младих у свим областима. НСМ се заснива на стратешком опредељењу државе да ради са младима и за младе, и, полазећи од циља постављеног у Закону о младима², тежи обезбеђивању услова који ће омогућити младима да у потпуности достигну своје потенцијале, активно учествују у друштву, доприносећи не само сопственом развоју, већ и развоју друштва.

НСМ представља кључни механизам остваривања, координације и унапређења омладинске политике којим се ствара подрђавајућа средина у којој се иницијативе младих подстичу и уважавају. Сви субјекти омладинске политике треба да стварају услове и подржавају оснаживање младих³ за укључивање у друштво у складу са сопственим избором и способностима. Све секторске политике треба да препознају младе и њихове потребе и потенцијале, да им омогуће учешће у доношењу стратешких одлука, спровођењу, надзору и евалуацији. НСМ је „гаранција омладини“ од државе, али и „гаранција држави“ од омладине да ће заједнички деловати на реализацији циљева поштујући договорена начела и негујући партнерски однос.

НСМ усаглашава националну омладинску политику са европским оквиром омладинске политике⁴ и релевантним међународним документима у области омладинске политике. НСМ представља водич у раду за младе и са младима за све

¹ Закон о младима РС, члан 3, став 2: Субјекти омладинске политике су: Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе као носиоци омладинске политике, установе, удружења која спроводе омладинске активности и други субјекти који учествују у спровођењу омладинске политике;

² Закон о младима РС, члан 1, став 2: Циљ закона је стварање услова за подршку младима у организовању, друштвеном деловању, развоју и остваривању потенцијала на личну и друштвену добробит.

³ Под младима се подразумевају како појединци, тако и омладинске организације и организације за младе

⁴ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - An EU Strategy for Youth : Investing and Empowering - A renewed open method of coordination to address youth challenges and opportunities {SEC(2009) 545} {SEC(2009) 546} {SEC(2009) 548} {SEC(2009) 549}

субјекте омладинске политике и платформа је за деловање на локалном, покрајинском, националном и међународном нивоу.

Законски оквир

Израда НСМ је предвиђена Законом о младима као документ који, на предлог Министарства омладине и спорта, доноси Влада на период од 10 година, којим се уређује нарочито: активно учешће младих у друштвеном животу, обезбеђивање остваривања права младих на једнаке шансе, информисање младих, подстицање и вредновање толеранције, демократије, изузетних постигнућа младих, подстицање и развијање формалног и неформалног образовања, подстицање и стимулисање запошљавања и samozapošljavanja младих и омладинског предузетништва, унапређивање безбедности младих, одрживог развоја и здраве животне средине, очување и унапређивање здравља младих и друге активности и области од значаја за младе⁵.

Средства за реализацију Стратегије обезбеђују се у буџету Републике Србије, као и у буџету аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и из других извора, у складу са законом. У складу са Стратегијом, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе утврђују акционе планове за спровођење Стратегије на својој територији и у свом буџету обезбеђују средства за реализацију тих планова. Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе достављају на захтев Министарства омладине и спорта, а најмање једном годишње, извештај о спровођењу акционог плана за спровођење Стратегије на својој територији⁶.

Принципи

У припреми и реализацији Стратегије учествују млади, Министарство омладине и спорта, министарства надлежна за посебне области у омладинском сектору и сви други субјекти омладинске политике. Министарство омладине и спорта усмерава и прати спровођење Стратегије на локалном нивоу. Субјекти омладинске политике делују у складу са принципима Стратегије⁷. Сви изрази који се користе у овој стратегији користе се родно неутрално. Принципи Националне стратегије за младе су:

Подршка личном и друштвеном оснаживању младих

Сви, а посебно субјекти омладинске политике, у оквиру својих послова и делокруга подржавају друштвено оснаживање младих на начин утврђен законом, Стратегијом и другим инструментима омладинске политике⁸.

⁵ Закон о младима РС, члан 10

⁶ Закон о младима РС, члан 12

⁷ Закон о младима РС, члан 11

⁸ Закон о младима РС, члан 4

Равноправност, недискриминација и поштовање људских и мањинских права

Сви млади су једнаки и уживају једнак положај и једнаку правну заштиту без обзира на лична својства. Не сме се правити разлика или неједнако поступање према младима, посредно или непосредно, по било ком основу, а нарочито по основу година, расе, пола, националне припадности, верског убеђења, језика, друштвеног порекла, имовинског стања, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама, психичког или физичког инвалидитета, здравственог стања, физичког изгледа, сексуалне оријентације, родног идентитета и другог стварног, односно претпостављеног личног својства⁹.

Једнаке шансе за све

Млади имају право на једнаке шансе и учешће у свим областима друштвеног живота у складу са сопственим избором и способностима¹⁰. Охрабрује се лични друштвени развој младих обезбеђивањем поштовања различитости, родне равноправности, права, слободе и достојанства.

Значај младих и њихове друштвене улоге

Сви, а посебно субјекти омладинске политике, подстичу и подржавају јачање свести о значају младих и друштвене улоге младих кроз реализацију омладинске политике, друштвено оснаживање у циљу остваривања добробити младих, промоцију и заштиту њихових интереса, потреба и могућности за активно учешће у друштву¹¹. Препознају се и уважавају потенцијали младих као важан друштвени ресурс и исказује се поверење и подршка могућностима младих: „Млади знају, могу, умеју и хоће“¹².

Активно учешће младих и сарадња

Сви, а посебно субјекти омладинске политике, обезбеђују подстицајно окружење и дају активну подршку у реализацији омладинских активности младих, предузимању иницијативе и њиховом смисленом укључивању у процесе доношења и спровођења одлука које доприносе личном и друштвеном развоју, а на основу пуне обавештености младих¹³. Подржава се и подстиче слобода удруживања, сарадња са вршњацима и међугенерациска сарадња, на локалном, националном и међународном нивоу.

Друштвена одговорност и солидарност

Подстиче се и развија одговорност лица која раде са младима, као и одговорност младих у односу на њихове обавезе у друштву¹⁴. Млади треба да активно доприносе изградњи и неговању друштвених вредности и развоју своје заједнице, нарочито путем

⁹ Закон о младима РС, члан 5

¹⁰ Закон о младима РС, члан 6

¹¹ Закон о младима РС, члан 7

¹² Стратегија за младе РС 2009-2014

¹³ Закон о младима РС, члан 8

¹⁴ Стратегија за младе РС 2009-2014

различитих облика волонтерских активности и да изражавају међугенерациску солидарност и активно раде на стварању услова за једнако и пуно учешће у свим аспектима друштвеног живота младих особа са инвалидитетом, припадника националних мањина и свих других лица и друштвених група које могу бити у ризику од дискриминације, односно дискриминаторног поступања¹⁵. Развија се међугенерациска солидарност и препознаје улога младих у изградњи демократског грађанског друштва заснованог на култури ненасиља и толеранцији.

Визија

Млади су активни и равноправни учесници у различитим областима друштвеног живота који у потпуности развијају свој потенцијал и доприносе личном и друштвеном развоју и добробити. Млади стварају боље услове за живот и развој потенцијала и активно доприносе општем напретку друштва.

Унапређена је запошљивост¹⁶ младих који проактивно¹⁷ траже, проналазе и креирају послове, поседујући неопходна знање, вештине и компетенције које су тражене на тржишту рада. Поваћана доступност образовања и унапређена функционална писменост¹⁸ и знање младих омогућавањем равноправног учешћа младих у формалном, неформалном и информалном образовању и стицањем знања и вештина потребних за лични и друштвени развој. Унапређена је социјална инклузија младих из социјално осетљивих категорија становништва побољшањем прилагођености, доступности, обима и квалитета инклузивних програма и услуга. Унапређени услови и програмска подршка за развијање безбедносне културе¹⁹ младих и безбедно понашање у различитим животним окружењима и ситуацијама.

Унапређено здравље и благостање младих развојем здравих стилова живота, стандардизовањем програмима едукације и успостављањем сервиса и других механизма здравствене заштите. Млади активно учествују у друштвеном, јавном и политичком животу, у свим процесима доношења одлука, њиховом спровођењу, надзору и унапређењу на свим нивоима и перспективе младе²⁰ се интегрисане у све

¹⁵ Закон о младима РС, члан 9

¹⁶ „Сет достигнућа – вештина, схватања и личних атрибута, који чини да се појединац што лакше запосли и да буде успешан у изабраном занимању, остварујући корист за себе, друге запослене, заједницу и економију.“ (М. Ђорђе, оп. цит., п.7).

¹⁷ Активно креирање унапред жељеног окружења

¹⁸ Функционална компетенција или писменост је термин који користи међународни програм процене ученичких постигнућа PISA (Programme for International Student Assessment) уместо термина знање. Функционална компетентност обухвата она знања која се сматрају образовним капиталом који је ученику неопходан да би наставио школовање и да би се успешно снашао у личним и професионалним улогама у којима ће се, као одрасла особа, наћи. Бити компетентан у овој студији не значи само да је неко стекао одговарајућа знања, већ и да зна када и како може да их примени (<http://www.pisaserbia.org/o-pisa-projekt.html>)

¹⁹ Безбедносну културу младих сагледавамо као поседовање знања, вештина и способности, усвојених ставова и поштовања правила из безбедности, који се испољавају кроз одређене моделе понашања. Развијена безбедносна култура младих омогућава им, да на адекватан начин одговоре на безбедносне ризике и претње, којима су изложени и самим тим се заштите и сачувају сопствене виталне вредности у свакодневном животу.

²⁰ Youth mainstreaming

јавне политике. Млади су активно укључени у заштиту, промоцију и спровођење циљева одрживог развоја и заштити животне средине на свим нивоима.

Побољшана доступност, квалитет, релевантност и обим информација за младе кроз организован и прилагођен систем информисања младих, доступност информација на свим нивоима, медијима и сервисима и укљученост младих у утврђивање и стварање садржаја. Повећана је образовна, радна, културна и туристичка мобилност младих²¹ и међународна сарадња младих стварањем услова и могућности за слободну мобилност младих који су спремни и мотивисани за стицање искустава и усавршавање. Повећана је доступност, прилагођености разноврсност културног садржаја и понуде младих и за младе

Значење појединих израза

Поједини изрази у овој стратегији имају следеће значење:

Омладина или млади су лица од навршених 15 година до навршених 30 година живота, у складу са Законом о младима.

Субјекти омладинске политике су: Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе као носиоци омладинске политике, установе, удружења која спроводе омладинске активности и други субјекти који учествују у спровођењу омладинске политике, у складу са Законом о младима.

Омладинске активности представљају различите активности у областима омладинског сектора које спроводе млади или субјекти омладинске политике и које су усмерене ка унапређивању положаја младих и њиховом оснаживању за активно учешће у друштву на личну и друштвену добробит, у складу са Законом о младима.

Омладински рад представља онај део омладинских активности које се организују са младима и за младе, заснивају на неформалном образовању, одвијају у оквиру слободног времена младих и предузимају ради унапређивања услова за лични и друштвени развој младих у складу са њиховим потребама и могућностима и уз њихово добровољно учешће, у складу са Законом о младима.

Неформално образовање младих јесте скуп организованих и младима прилагођених образовних активности које нису предвиђене системом формалног образовања, заснованих на потребама и интересовањима младих, принципима добровољног и активног учешћа младих у процесу учења и промоцији демократских вредности, кроз које млади стичу компетенције неопходне за развој личних

²¹ Мобилност младих представља капацитет младих људи да се крећу између различитих места волонтирања и омладинског рада, образовних програма и стручног усавршавања, запошљавања, каријерних могућности, стамбених прилика и провођења слободног времена у циљу постизања личних развојних циљева и самосталности. (адаптација оригиналне дефиниције - http://www.mss.si/datoteke/dokumenti/PP_youthmobility_web.pdf)

потенцијала, активно учешће у друштву и бољу запошљивост, у складу са Законом о младима.

Удружење младих је удружење које је уписано у регистар који води Министарство омладине и спорта и делује у складу са законом којим се уређује оснивање и правни положај удружења, а чије чланство чини најмање две трећине младих и чији су циљеви или област остваривања циљева усмерени на младе.

Удружење за младе је свако друго удружење које је уписано у регистар који води Министарство омладине и спорта и делује у складу са законом којим се уређује оснивање и правни положај удружења, а чији су циљеви или област остваривања циљева, поред осталог, усмерени и на младе.

Кровни савез је онај савез у који се удружи најмање 60 регистрованих удружења из удружења младих и удружења за младе, која имају седиште на територији најмање две трећине управних округа у Републици Србији и најмање две године спроводе омладинске активности у више јединица локалне самоуправе и који окупља најмање 2000 индивидуалних, једном уписаних, чланова од којих је најмање две трећине младих.

Кнцеларија за младе је део градске/општинске управе задужене за координацију локалне омладинске политике у свим областима код значаја за младе, а складу са специфичним потребама својих друштвених заједница.

Савет за младе је саветодавно тело, које је образовала Влада на предлог Министарства омладине и спорта, у складу са прописима који уређују рад Владе, које подстиче и усклађује активности у вези са развојем, остваривањем и спровођењем омладинске политике и предлаже мере за њено унапређивање²². Ради усклађивања активности у вези са остваривањем омладинске политике на територији аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе може основати покрајински, градски и општински савет за младе²³.

²² Закон о младима РС, члан 16

²³ Закон о младима РС, члан 17

1. Запошљавање и предузетништво младих

1.1 СТРАТЕШКИ ЦИЉ:

Унапређена запошљивост²⁴ младих.

Стратешки проблем:

Кључни стратешки проблем младих у Србији је незапосленост. Стопа незапослености младих износи 52,8% за младе узраста 15-24 године, односно 39,5% за младе узраста 15-30 година²⁵. Међутим, поред незапослености значајно се повећава и неактивност младих на тржишту рада, па је тако у мају 2014. године стопа неактивности младих узраста 15-30 година износила 52,4%.²⁶ Такође, у Републици Србији према подацима Републичког завода за статистику у 2012. години забележено је да 25,1% младих узраста 15-24 припада категорији оних који нису нити запослени, нити на образовању или тренингу²⁷. Ови подаци показују да је улазак на тржиште рада за многе младе изазов, док се сам процес проналажења посла може значајно пролонгирати.

²⁴ Запошљивост се дефинише као: „Сетдостигнућа – вештина, схватања и личних атрибута, којичинида се појединаци толакише запосли и дабуде успешан у изабраном занимању, остварујући корист за себе, друге запослене, заједницу и економију.“ (М. Њорке, оп. цит., п.7).

²⁵ Извор: Анкета о радној снази за други квартал 2014. године, Републички завод за статистику

²⁶ Исто

²⁷ NEET - Not in Employment, Education or Training

Све ово указује на то да је младима потребно пружити подршку у успешној транзицији из образовања на тржиште рада. Ту као кључни недостатак препознајемо недовољно функционални систем каријерног вођења и саветовања чија је сврха да управо пружи подршку у овој транзицији у модерним и демократским друштвима. Као један од посебних видова запошљавања препознато је предузетништво, а на светском нивоу и учешће у кооперативним компанијама. Агенда из Осла за предузетничко образовање у Европи из 2006. године јасно је наводила како предузетничко образовање треба да буде укључено у наставни програм за основне школе. Око 20% младих који су учествовали у ученичким компанијама у средњој школи, касније заиста и оснују своје предузеће, што је преко три пута више од опште популације. Искуство стечено у предузетничком образовању повећава могућност отварања нових компанија, samozapošljavanja, стварања нових радних места, али и стицања самопоуздања и јачања креативности и друштвене одговорности код младих људи.

Године 2007. резултати једне јавне консултације у ЕУ су представљени и развијени у документу „Школе у Европској унији у 21. веку“, који је јасно назначио потребу за развојем „Средине отвореног учења“ и поставио школе за вође у промовисању предузетничког начина размишљања. Акциони план 2020 Европске комисије има за циљ да уклони постојеће препреке у јачању предузетничког потенцијала у Европи, а посебно да утиче на отварање нових компанија и радних места, као и стварање окружења које пружа више подршке за раст и развој постојећих компанија.

Очекивани резултати реализације стратешког циља:

Млади проактивно²⁸ траже, проналазе и креирају послове, поседујући неопходна знања, вештине и компетенције које су тражене на тржишту рада.

Главни индикатор:

Стопа запослености младих.

1.1.1 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Успостављене интегралне услуге²⁹ за развијање и успешније коришће активних мера запошљавања прилагођених младима.

Специфични проблем:

Постојеће мере које подстичу запошљавање младих нису довољно прилагођене младима и тржишту рада и млади нису довољно упознати са њима.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Представници привредног сектора су укључени у креирање, спровођење и евалуацију активних мера запошљавања
- Развијени и унапређени пројекти и програми који омогућавају младима да стичу практична знања, вештине и компетенције које су потребне за унапређивање запошљивости

²⁸ Активно креирање унапред жељеног окружења

²⁹ Целовите/потпуне услуге које захтевају међусекторску усклађену сарадњу да би дале свеобухватне резултате

- Успостављен ефективнији систем програма и пројеката преквалификације и доквалификације младих
- Успостављен систем континуиране међуресорне комуникације на тему афирмативних мера запошљавања на свим нивоима
- Подржани програми и пројекти који омогућавају младима да учествују у креирању активних мера запошљавања

Главни индикатор:

Број младих који су се запослили након коришћења активних мера запошљавања.

1.1.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Омогућени подстицајни услови за развој омладинског предузетништва.

Специфични проблем:

Омладинско предузетништво није довољно развијено и није препознат значајан допринос предузетништва смањењу незапослености младих.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Створен подстицајни законодавни оквир који дефинише омладинско предузетништво и његово окружење
- Постоје механизми за практично и теоријско учење предузетништва у области формалног и неформалног образовања
- Креирани одрживи програми дугорочне подршке младима који се одлучују на самозапошљавање

Главни индикатор:

Број младих који су самозапослени као резултат коришћења подстицајних мера.

1.1.3 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Повећана усклађеност знања, вештина и компетенција које се стичу у процесу целоживотног учења са потребама тржишта рада.

Специфични проблем:

Млади не поседују потребна практична знања, вештине и компетенције које су тражене на тржишту рада.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Формирани су оквири целоживотног учења
- Успостављен је систем образовања који прати препоруке и усклађује програме функционалној писмености³⁰ и знању

³⁰ Функционална компетенција или писменост је термин који користи међународни програм процене ученичких постигнућа PISA (Programme for International Student Assessment) уместо термина знање. Функционална компетентност обухвата она знања која се сматрају образовним капиталом који је ученику неопходан да би

- Послодаваци учествују у креирању и спровођењу програма формалног и неформалног образовања
- Неформално образовање је препознато и усклађено са процесом формалног образовања
- Створени су механизми за спровођења радних пракси током целокупног процеса формалног образовања

Главни индикатор:

Ниво функционалне писмености младих (PISA тест).

1.1.4 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Развијен функционалан и одржив систем каријерног вођења и саветовања младих.

Специфични проблем:

Недостатак функционалног, свеобухватног, квалитетног и одрживог система каријерног вођења и саветовања младих.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Креиран и успостављан механизам за континуирано спровођење и унапређивање Националног програма каријерног вођења и саветовања младих
- Основан Национални ресурсни центар за каријерно вођење и саветовање
- Повећан број центара за каријерно вођење и саветовање који пружају услуге младима и локалних тимова за каријерно вођење и саветовање
- Уведено каријерно вођење и саветовање у средњим школама
- Креиран механизми за вансинстициуонално пружање услуга каријерног вођења и саветовања

Главни индикатор:

Процент младих који систем каријерног вођења и саветовања препознају као користан и доступан сервис.

2. Образовање, васпитање и обука младих

2.1 СТРАТЕШКИ ЦИЉ:

Повећана доступност образовања и васпитних утицаја и унапређена функционална писменост³¹ младих.

Стратешки проблем:

наставио школовање и да би се успешно снашао у личним и професионалним улогама у којима ће се, као одрасла особа, наћи. Бити компетентан у овој студији не значи само да је неко стекао одговарајућа знања, већ и да зна када и како може да их примени (<http://www.pisaserbia.org/o-pisa-projekt.html>)

31

Функционална компетенција или писменост је термин који користи међународни програм процене ученичких постигнућа PISA (Programme for International Student Assessment) уместо термина знање. Функционална компетентност обухвата она знања која се сматрају образовним капиталом који је ученику неопходан да би наставио школовање и да би се успешно снашао у личним и професионалним улогама у којима ће се, као одрасла особа, наћи. Бити компетентан у овој студији не значи само да је неко стекао одговарајућа знања, већ и да зна када и како може да их примени (<http://www.pisaserbia.org/o-pisa-projekt.html>)

„Међународна истраживања (PISA³² и TIMMS³³) говоре да је забрињавајући проценат наших ученика узраста 15 година функционално неписмен (трећина популације према PISA, 2009), да су ученичка знања углавном репродуктивног типа, да је степен примењивости тих знања испод светског и регионалног просека, да имамо занемарљиво мали проценат ученика у највишим категоријама знања (испод 1%) и забрињавајуће велики број у најнижим категоријама постигнућа. За овај образовни подсистем је посебно озбиљан изазов ниска читалачка писменост (разумевање текста и способности рада на тексту), јер је она базична за наставак школовања. „Основни циљ ПИСА истраживања је процена и праћење степена у ком су ученици који се налазе на крају периода општег образовања овладали компетенцијама важним за наставак школовања и пуно учешће у друштвеним токовима. Тиме се тестира ефикасност образовних система у развијању компетенција које имају значај за лични и професионални развој појединца, али и за функционалност друштва као заједнице, другим речима, фокус је на компетенцијама“³⁴. Резултати из 2012. године показују благи напредак у читалачкој, математичкој и научној писмености. Факултети се жале на низак ниво знања и писмености ученика који долазе из СОУОВ, а то се види и на слабир постигнућима на тестовима опште културе на пријемним испитима за факултет.“³⁵

На основу резултата Анкете о образовању одраслих³⁶ у Републици Србији у 2011. години 16,5% одраслих (старости 25–64 године) учествовало је у образовању, што представља пораст уколико посматрамо податке Еуростата из 2008. године, према којима је у Републици Србији само 3% одраслих (25–64 године старости) учествовало у неком програму образовања одраслих. Међутим, проценат укључености одраслих у образовању у Републици Србији знатно је испод просека земаља чланица ЕУ, у којима 40,8% одраслих учествује у образовању³⁷.

Закон о образовању одраслих уређује образовање и целоживотно учење одраслих као део јединственог система образовања у Републици Србији. образовање одраслих остварује се кроз формално и неформално образовање и информално учење. Овај закон као и Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године разматрају и уређују и признавање претходно стеченог учења али механизми признавања још нису развијени до нивоа практичне примене.

Очекивани резултати реализације стратешког циља:

Побољшани су услови за равноправно учешће младих у формалном, неформалном образовању и информалном учењу и омогућено је стицање знања, вештина, ставова и вредности потребних за лични и друштвени развој.

³² *The Programme for International Student Assessment*

³³ *The Trends in International Mathematics and Science Study*

³⁴ *Монографија „Инспириши ме, подржи ме: Писа 2012 у Србији - први резултати, Драгица Павловић Бабић, Александар Бауцел, Институт за психологију, 2013*

³⁵ *Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године („Сл. гласник РС“, бр. 107/2012)*

³⁶ *Анкета о образовању одраслих спроведена је од стране Републичког завода за статистику у периоду од 20. августа до 31. децембра 2011. године, по принципу случајно изабраног узорка (на узорку од 4138 појединаца старости од 25 до 64 године), коришћењем метода телефонске и теренске анкете.*

³⁷ *Највишу стопу учешћа у образовању одраслих имају Луксембург и Шведска (преко 70%), а најнижу Румунија и Грчка.*

Главни индикатор:

Повећан ниво функционалне писмености и број младих који учествују и завршавају програме формалног и неформалног образовања.

2.1.1 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Личне и професионалне компетенције младих су у складу са потребама личног и друштвеног развоја.

Специфични проблем:

Стручна знања и персоналне пословне вештине³⁸ као и постојећи образовни профили нису у складу са личним и друштвеним потребама а васпитни утицаји кроз рад у наставном и ваннаставном процесу са младима су недовољно заступљени у пракси.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- У наставним и ваннаставним активностима унети садржаји који утичу на развој ставова и вредности који су у складу начелима Закона о младима.
- У васпитно-образовним установама наставно особље континуирано пролази обуке из области педагошко-психолошко-методичко-дидактичког знања, како би приближили садржаје младима.
- Наставни планови и програми и студијски програми укључују обавезне програме стручне праксе који поспешују примењивост знања.
- Наставни планови и програми и студијски програми укључују програме оспособљавања за реализацију личних и професионалних иницијатива (планирање, друштвено предузетништво, комуникацијске вештине).
- Наставни планови и програми и студијски програми су у складу са потребама привреде и прате трендове кретања тржишта рада.
- Резултати истраживања потреба тржишта рада се користе у изради свеобухватних програма неформалног образовања посебно у развијању пословних вештина.

Главни индикатор:

Процент економске активности младих.

2.1.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Развијен и примењен механизам признавања знања и вештина стечених кроз неформално образовање и информално учење.

Специфични проблем:

Механизми за признавање и сертификовање претходног учења, стеченог кроз неформално образовање и информално учење младих су у развоју и недостаје њихова практична примена.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Усвојен национални оквир квалификација

- Успостављен систем признавања претходног учења стеченог кроз неформални и информално образовање
- Постоје стандарди рада у неформалном образовању младих који се примењују у пракси
- Развијен каталог услуга неформалног образовања и каријерног вођења и саветовања на локалном нивоу који укључује све пружаоце услуга
- Унапређени су програми каријерног вођења и саветовања за наставак школовања и неформално образовање

Главни индикатор:

Успостављен механизам за признавање и препознавање знања и вештина стечених у неформалном образовању.

2.1.3 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Унапређене су могућности равноправног стицања образовања за све младе и развијена подршка младима који су прерано напустили образовање и младима са изузетним постигнућима.

Специфични проблем:

Постоји неравноправност у приступу образовању које доводи до осипања младих из образовања и непоседовања одговарајућих компетенција.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Унапређени механизми практичне подршке младима из осетљивих група и младима са изузетним постигнућима за квалитетно образовање усклађене са њиховим потребама
- Смањен број младих који прерано напуштају образовање
- Развијени механизми подршке младима који су прерано напустили образовање да се врате у образовни систем („друга шанса)
- Развијени програма учења на даљину на свим нивоима школовања
- Развијени програми за школовање уз рад
- Развијен свеобухватни информациони систем у образовању

Главни индикатор:

Процент младих из осетљивих група који учествују у образовању (формално, неформално) и стопа осипања.

3. Социјална инклузија младих

3.1 СТРАТЕШКИ ЦИЉ:

Унапређена је социјална инклузија младих из социјално осетљивих категорија становништва побољшањем прилагођености, доступности, обима и квалитета инклузивних програма и услуга.

Стратешки проблем:

Подршка социјално угроженим категоријама младих је препозната у 85% јединица локалне самоуправе као локални приоритет. Ипак, немогуће је кроз званичне податке обезбедити статистику и исказане потребе младих из социјално осетљивих категорија како би се оваква приоритизација аргументовала. Различите институције воде различит систем евиденције младих. Непостојање тачне евиденције младих из социјално осетљивих категорија што условљава да и мере (услуге и програми) које се планирају за унапређење њиховог положаја не одсликавају реалне потребе ове циљне групе³⁹.

Услуге намењене младима из социјално осетљивих категорија су организоване кроз су кроз традиционалне институције (образовање у школама, социјална заштита - Центри за социјални рад, запошљавање - филијале Националне службе за запошљавање, али и кроз ванинституционални систем локалних услуга, које постоје у сегменту образовања, здравствене заштите и социјалне заштите (Социјална заштита - Укупан број локалних социјалних услуга у 137 локалних самоуправа је 351, а у 37 локалних заједница у Србији нема локалне социјалне услуге финансиране из буџета локалне самоуправе. Што се тиче услуга намењених деци и младима, најчешће је организована услуга Дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју, која се пружа у 64 локал- не заједнице у Србији. Уз њу, према заступљености, следи услуга Дневни боравак за децу и младе са телесним инвалидитетом (14 општина) и потом услуга Становање уз подршку за младе који се осамостаљују (13 градова/општина). Услуга у оваквом статусу је релативно мало, посебно када је реч о покривености Србије тј. броју општина у којима се оне пружају. Прихватилиште за децу и младе постоји у девет општина, Свратиште у три општине, док Клуб за младе у процесу осамостаљивања постоји само у једној општини)⁴⁰.

³⁹ *Евалуациони извештај о резултатима целокупног програма – Одељак - Изазови у имплементацији Националне стратегије за младе - Немачка организација за међународну сарадњу / Програм - Јачање структура за оснаживање и партиципацију младих у Србији (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) / SoSYEP programme)*

*Извештај о раду за 2013 годину - Републички завод за социјалну заштиту (Обједињен извештај)
Извештај о Положају младих у систему социјалне заштите У Србији (18.11.2013 – Бр. 3-18/13) – Библиотека Народне скупштине – Извештај израђен за потребе рада народних посланика и Службе Народне скупштине.*

⁴⁰ *Преглед локалних услуга за малде - Немачка организација за међународну сарадњу / Програм - Јачање структура за оснаживање и партиципацију младих у Србији (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) / SoSYEP programme)*

Евалуациони извештај о резултатима целокупног програма – Одељак - Изазови у имплементацији Националне стратегије за младе - Немачка организација за међународну сарадњу / Програм - Јачање структура за оснаживање и партиципацију младих у Србији (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) / SoSYEP programme)

Приказ практичних политика - Услуге за младе на локалном нивоу - Национална Асоцијација Практичара/ки Омладинског Рада, НАПОР (аутори Север Џигурски и Ненад Малетин)

Извештај о раду за 2013 годину - Републички завод за социјалну заштиту (Обједињен извештај)

Многе групе младих које су животним околностима у различитим социјално осетљивим актегоријама, адекватну помоћ могу да добију само кроз институције које по закону обављају делатност заштите одређене категорије социјално угрожених категорија. У наведеним институцијама професионално образована лица пружају адекватну помоћ младима у складу са законским овлашћењима и не могу да пруже дубљу помоћ и подршку. Развој ванинституционалних услуга, које ће младима из социјално угрожених категорија обезбедити минимум компетенције да користе већ постојећи систем подршке, треба да представља посебно поље деловања омладинске политике⁴¹.

Очекивани резултати реализације стратешког циља:

Развијена мрежа услуга/сервиса која обезбеђује предуслове за стварање толерантног и равноправног окружења за лични и професионални развој свих младих, уз поштовање различитости.

Главни индикатор:

Процент младих из социјално осетљивих категорија који су укључени у стварање, коришћење и евалуацију постојећих услуга

3.1.1 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Хармонизован систем евидентирања и анализе о квалитету живота младих из социјално осетљивих група, у складу са системом/стандардима Европске уније у ресорним институцијама и установама.

Специфични проблем:

Непостојање стандардизоване евиденције и система праћења квалитета живота младих из социјално осетљивих категорија.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Успостављен усклађен систем евиденције, праћења и анализе (квалитета живота) младих из социјално осетљивих категорија.
- Успостављен систем мониторинга и евалуације програма намењених младима из осетљивих
- Успостављен систем акредитације пружаоца услуга младима из осетљивих категорија

Главни индикатор:

⁴¹ *Национални извештај о стању Рома у оквиру пројекта "Project FINALLY", www.eknfak.ni.ac.rs/dl/FINALLY/Nacionalni-izvestaj-Srbija.pdf
Миграциони профил Републике Србије за 2011 годину – Комесаријат за избеглице и миграције
Стратегија превенције и заштите од дискриминације – Канцеларија за људска и мањинска права
Евалуациони извештај о резултатима целокупног програма – Одељак - Изазови у имплементацији
Националне стратегије за младе - Немачка организација за међународну сарадњу / Програм - Јачање структура за оснаживање и партиципацију младих у Србији (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) / SoSYEP programme)
Извештај о раду за 2013 годину - Републички завод за социјалну заштиту (Обједињен извештај)
Извештај о Положају младих у систему социјалне заштите У Србији (18.11.2013 – Бр. 3-18/13) – Библиотека Народне скупштине – Извештај израђен за потребе рада народних посланика и Службе Народне скупштине.*

Усклађен механизам за евиденцију механизмима за ажурирање и поделу одговорностима око извештавања промена и квалитета живота младих из социјално осетљивих категорија

3.1.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Развијена мрежа услуга/сервиса која превентивно утиче на смањење социјалне искључености.

Специфични проблем:

Недостатак адекватних услуга и програма како за превенцију тако и за подршку младима из социјално осетљивих категорија .

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Креиране иновативне услуге и сервиса који су одговор на стварне потребе младих из социјално угрожених категорија
- Унапређен обим, структура и квалитет услуга и сервиса које директно утичу на повећање квалитет живота младих из социјално осетљивих категорија
- Смањена социјална дистанца према младима из социјално осетљивих категорија као последица превентивног рада на свим нивоима

Главни индикатор:

Процент општина у којима је успостављена најмање једна стандардизована (дефинисаних свим параметрима за успостављање) ванинституционална услуга за превенцију социјалног искључивања младих

3.1.3 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Повећан обухват младих из социјално осетљивих категорија већ постојећим услугама / сервисима.

Специфични проблем:

Мали број младих из социјално осетљивих категорија користи постојеће системе подршке и помоћи.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Већи обухват младих из социјално осетљивих категорија неком од постојећих мера подршке услед адекватне информисаности
- Прилагођене већ постојеће услуге у складу са специфичним потребама сваке подгрупе младих из осетљивих категорија

Главни индикатор:

Процент младих из социјално осетљивих категорија који је информисан о постојећим услугама из области образовања, здравства, запошљавања и социјалне заштите и механизмима приступа истим

4. Безбедност младих

4.1 СТРАТЕШКИ ЦИЉ:

Унапређени услови и програмска подршка за развијање безбедносне културе⁴² младих.

Стратешки проблем:

У просеку, годишње учешће кривичних дела извршених од стране младих, износи око 34% - 41% од укупног броја кривичних дела у Републици Србији, која је полиција евидентирала и пријавила надлежним органима гоњења. На нивоу једне године, кривичним пријавама буде обухваћено између 22.500 и 27.000 младих, што је 44% - 48% од укупно пријављених учинилаца. У периоду од 2008. до 2013. године, због извршења 245.914 кривичних дела, полиција је против 148.819 лица из категорије младих поднела кривичне пријаве.

У просеку, годишње учешће кривичних дела извршених на штету младих лица износи 22% до 28% од укупног броја кривичних дела којима су оштећена физичка лица у Републици Србији. На нивоу једне године у полицији се евидентира између 16.500 и 18.500 младих који су у физичком, материјалном или неком другом погледу оштећени кривичним делима, што чини четвртину од укупног броја оштећених. Према статистичким подацима МУП-а (2008-2013), од укупног броја пријављених кривичних дела, на штету младих извршено је 46% кривичних дела против живота и тела и 37,4% кривичних дела против полне слободе. Међу идентификованим жртвама трговине људима 57,2% чиниле су особе старости између 15 и 30 година, 48,8% у случају силовања и 22,8% у случају насиља у породици.

Када је у питању безбедност младих у школама и школском окружењу, вишегодишњим праћењем уочено је да скоро 70% безбедносно интересантних догађаја (кривичних дела, прекршаја и осталих догађаја) се дешава у самим објектима школа, а осталих 30%

⁴²

Безбедносна култура младих сагледавамо као поседовање знања, вештина и способности, усвојених ставова и поштовања правила из безбедности, који се испољавају кроз одређене моделе понашања. Развијена безбедносна култура младих омогућава им, да на адекватан начин одговоре на безбедносне ризике и претње, којима су изложени и самим тим се заштите и сачувају сопствене виталне вредности у свакодневном животу.

у њиховом непосредном окружењу, као и да је оваквих догађаја више у средњим стручним школама него у гимназијама.

Према евиденцији МУП-а, у 2013. години, у поседу 3026 лица старости од 18 до 30 година налазе се 4093 комада ватреног оружја. Када је у питању нерегистровано ватрено оружје прецизни подаци не постоје. У 2013. години, против младих су поднете кривичне пријаве због извршења 500 кривичних дела „Недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја“ из члана 348. Кривичног законика и прекршајне пријаве због извршења 1240 прекршаја из члана 35. Закона о оружју и муницији.

Очекивани резултати реализације стратешког циља:

Постигнути су услови за унапређење безбедносне културе младих и безбедно понашање у различитим животним окружењима и ситуацијама.

Индикатори стратешког циља:

- број акредитованих програма који доприносе оспособљавању и оснаживању свих узрасних категорија младих за реаговање на различите безбедносне ризике и претње са којима се суочавају у свакодневном животу.
- пратећи индикатори (у развоју)

4.1.1 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Успостављено свеобухватно и континуирано образовање младих о безбедносним изазовима, ризицима и претњама, и безбедном понашању у различитим животним окружењима и ситуацијама.

Специфични проблем:

Постојећи програми и пројекти су селективни у погледу обухвата безбедносних ризика и претњи којима су млади изложени и у погледу узрасне категорије младих којима су намењени.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Реформисан систем образовања, где је системски уређен начин континуираног развијања безбедносне културе младих
- Успостављен јасан систем акредитације програма са дефинисаним критеријумима и стандардима
- Развијени разноврсни и свеобухватни програми који се баве савременим безбедносним ризицима и претњама којима су млади изложени
- Повећана укљученост институционалних и ванинституционалних актера из области образовања, безбедности, социјалне заштите, спорта, културе, медија у реализацију програма.

Главни индикатор:

Број нових, акредитованих и реакредитованих програма, који доприносе оспособљавању и оснаживању свих узрасних категорија младих за реаговање на различите безбедносне ризике и претње и у различитим околностима

4.1.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Развијени и примењени програми толеранције, поштовања људских права, прихватања различитости и неговања ненасилних начина комуникације.

Специфични проблем:

Присутност вршњачког насиља, насиља међу навијачким групама, насиља према ЛГБТ популацији, насиља у партнерским односима и према странцима, непоштовање људских и мањинских права и честа употреба оружја.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Наставни програми, медијски садржаји и различити облици информисања младих, испуњени садржајима о социокултурним, верским, сексуалним и другим различитостима
- Уведени нови програми обуке и стручног усавршавања за рад са младима
- Повећана укљученост медија у «разбијању» предрасуда и стереотипа у друштву
- Повећан број младих са негативним ставом поводом ношења и употребе оружја и оруђа у решавању проблема са којима се суочавају у свакодневном животу

Главни индикатор:

Процент смањења свих облика насиља међу младима и над младима

4.1.3 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Унапређени програми рада са младима који су починиоци кривичних и прекршајних дела, уз побољшану заштиту младих који су жртве насиља.

Специфични проблем:

Велики удео младих се јавља као учиниоци кривичних дела и прекршаја, веома често усмерених према такође младим људима и велики проценат младих у односу на укупну популацију је жртва и трпи последице насилног деликта.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Смањено насиље које врше млади и смањено насиље на штету младих
- Постоји усклађеност програма који су намењени младима склоним насилном понашању и програма који су намењени младима који су жртве насилног понашања других
- Постоји већа укљученост и сарадња институционалних и ванинституционалних актера у креирању заједничких програма и активности
- Унапређена међусекторска сарадња у идентификовању, планирању и пружању услуга, које одговарају потребама младих

Главни индикатор:

Број програма за ненасилну комуникацију, ресоцијализацију и реинтеграцију младих извршиоца насилног деликта или жртве насилног деликта

5. Здравље и благостање младих

5.1 СТРАТЕШКИ ЦИЉ:

Унапређено здравље и благостање младих развојем здравих стилова живота.

Стратешки проблем:

Болести зависности имају хроничан ток, и доводе до тешких поремећаја психичког и телесног здравља младих, односно угрожавају или заустављају њихов нормалан психо-физички развој. Према истраживањима у претходних дванаест месеци алкохол је конзумирало укупно 72,2% испитаника. Ризични обрасци употребе алкохола присутни су код 13,3% испитаника. Штетно или проблематично пијење доводи се у везу са 6,2% испитаника. Велики број младих постаје завистан од друштвених мрежа и игрица и на тај начин губе везе са реалношћу, што води ка отуђењу од породице и вршњака, као и неадекватног функционисања у свакодневном животу.

Према подацима Института за јавно здравље Србије од 1984. до краја 2013. године у Републици Србији је регистрована 3001 особа инфицирана ХИВ-ом, од којих су 1692 особе оболеле од АИДС-а, док је 1159 особа инфицираних ХИВ-ом умрло. Почетком 2014. године у Србији су 1842 особе живеле са ХИВ-ом. Процењује се да још 1800 особа не зна да је инфицирано ХИВ-ом, односно процењена преваленција Од 2002.

године региструје се пораст учешћа младих узраста 15–29 година међу новодијагностикованим ХИВ позитивним особама (47% у 2008, односно 30% у 2013. према 22% током 2002. године).

Студије показују да се у прве сексуалне односе ступа веома рано, млади се затичу физички и психички неспремни. Сексуална едукација скоро не постоји. Услед незнања, стида и непросвећености највећи број њих не користи средства за контрацепцију, због чега предњаче међу вршњацима из Европе по броју оболелих од полно преносивих болести и намерним прекидима трудноће.

Млади су суочени са бројним стресорима и потребна им је подршка у ношењу са стресом (више од 50% средњошколаца наводи да је у протекле две године доживело бар један стресогени животни догађај).

Према подацима из истраживања здравља становништва Србије у 2006. години више од две трећине одраслог становништва у Србији је физички неактивно. У Србији је гојазан скоро сваки пети одрасли становник (18.6%); сваки трећи становник пуши (33.6%); око 40% свакодневно или повремено конзумира алкохол, а скоро половина становништва има хипертензију (46.5%).

Укупно 40 % становника ЕУ изјављује да се бави спортом бар једном недељно, док се спортом у Србији једном недељно бави само око 10 %. Око 34 % становника ЕУ изјављује да се никада не бави физичким вежбањем, док се у Србији никада не бави физичким вежбањем чак 56 % одсто популације. Када се упореде подаци ЕУРОБАРА и ЦЕСИД-овог истраживања видеће се да је недостатак времена основни разлог слабог учешћа у спортским активностима. Управо су резултати у вези са недостатком слободног времена и у ЕУ и код нас веома слични. Наиме, 45 % испитаника Европске уније то наводи као основни разлог, док је у Србији тај број мањи и креће се на нивоу од око 40 %⁴³.

Очекивани резултати реализације стратешког циља:

Развијени здрави стилови живота младих, стандардизованим програмима едукације и сервисима и механизмима здравствене заштите.

Главни индикатор:

Број стандардизованих превентивних и едукативних програма и сервиса (програми пружања услуга) за унапређење општег здравља младих.

5.1.1 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Смањени ризици и ризично понашање младих.

Специфични проблем:

⁴³ Национално истраживање о стиливима живота становништва Србије 2014. године ЗДРАВЉЕ ЈЕ #1 – КОМС, Смјернице за спровођење политике о унапређењу промоције здравља и здравих стилова живота младих у Републици Србији путем ИКТ-а и друштвених мрежа – Омладина ЈАЗАС-а, КОМС, ТОЦ

Ментално здравље младих у Србији - Центар за едукацију, истраживање и развој, Министарство омладине и спорта 2013

Младима су у сталном контакту са ризицима по здравље и млади се ризично понашају.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Стандардизовани превентивни и едукативни програми и сервиси (програми пружања услуга) за превенцију болести зависности од психоактивних супстанци, игара на срећу и нових медија
- Имплементирани програми едукације младих, родитеља и наставника за превенцију болести зависности од психоактивних супстанци, игара на срећу и нових медија
- Стандардизовани превентивни и едукативни програми и сервиси (програми пружања услуга) за превенцију полно преносивих инфекција и ХИВ/АИДС
- Имплементирани програми едукације младих, родитеља и наставника за превенцију полно преносивих инфекција и ХИВ/АИДС
- Имплементирани кампање које се односе на превенцију ризичног понашања
- Стандардизовани сервиси за превентивне и едукативне програме младих у ризику кроз клубове за младе у ризику и теренски рад
- Пружена систематска подршка младима у ризику и умањена дискриминација

Главни индикатор:

Процент смањења броја младих који су у ризику.

5.1.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Програми здравствене превенције младих су унапређени и доступни већем броју младих.

Специфични проблем:

Здравствена превенција недовољно развијена и доступна младима.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Стандардизовани превентивни и едукативни програми и сервиси (програми пружања услуга) за унапређење репродуктивног здравља младих
- Имплементирани програми едукације младих, родитеља и наставника за унапређење репродуктивног здравља младих
- Стандардизовани превентивни и едукативни програми и сервиси (програми пружања услуга) за унапређење менталног здравља младих
- Имплементирани програми едукације младих, родитеља и наставника за унапређење менталног здравља младих
- Стандардизовани превентивни и едукативни програми и сервиси (програми пружања услуга) за унапређење општег здравља младих
- Имплементирани програми едукације младих, родитеља и наставника за унапређење општег здравља младих

Главни индикатор:

Број стандардизованих превентивних и едукативних програма и сервиса за унапређење здравља младих.

5.1.3 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Створени услови за развој здравих стилова живота.

Специфични проблем:

Здрави стилови живота су недовољно заступљени код младих.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Упостављена међусекторска сарадња на локалним, покрајинском и националном нивоу
- Успешно се прати динамика, начини, као и трендови злоупотреба и зависности међу младима кроз ЕСПАД мрежу
- Спроведена редовна истраживања у циљу праћења тренутног стања и здравља младих, као и утврђивања нових трендова
- Израђена нова Стратегија здравља младих Р. Србије
- Успостављен институционални оквир здравствено васпитног садржаја кроз увођење изборног предмета Здравли стилови живота младих у основним и средњим школама
- Унапређен квалитетног провођења слободног времена младих кроз организацију активности у сарадњи са спортским и културним установама и организацијама
- Побољшани материјално-технички услови у циљу доступности младима да се баве спортом
- Развијен сензибилитет према спорту и рекреацији која ће водити ка њиховом доживотном учешћу или у спорту или у рекреацији
- Повећан број спортских секција и других ваннаставних спортских и рекреативних активности у оквиру школског и универзитетског спорта

Главни индикатор:

Успостављен институционални оквир здравствено васпитног садржаја кроз увођење изборног предмета Здравли стилови живота младих у основним и средњим школама.

5.1.4 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Доступан и прилагођен приступ здравственим услугама младима.

Специфични проблем:

Здравствене услуге су недовољно доступне и неприлагођене младима.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Успешно имплементиран процес јавно заговарања за стварање механизма који омогућује младима једнака права на здравствену заштиту и доступност свих услуга и сервиса

- Успешно имплементиран програм едукације младих, родитеља и наставника у домену унапређења здравља младих, смањења ризика и оснаживања иницијатива за унапређење здравих стилова живота и система здравствене заштите
- Успешно имплементиран програм повећања сензибилизације установа (тузилаштво, судство, полиција, Центар за социјални рад, и сл.) које се баве младима у ризику

Главни индикатор:

Процент младих који оцењују здравствене услуге као прилагођене и доступне.

6. Активизам и активно учешће младих

6.1 СТРАТЕШКИ ЦИЉ:

Млади активно учествују у друштвеном, јавном и политичком животу, у свим процесима доношења одлука, њиховом спровођењу, надзору и унапређењу на свим нивоима и перспективе младе се интегрисане у све јавне политике.

Стратешки проблем:

Од 2012. године па закључно са 19.9. 2014. године на територији Србије је евидентирано 875 удружења и савеза од чега је 521 удружење младих, 339 удружења за младе, 15 савеза удружења младих и удружења за младе. Од усвајања Закона о младима 2011. године до августа 2014. године ни једно удружење није стекло статус крвног савеза, док је до августа 2014. године регистровано осам савеза младих. 2009. године основана Национална Асоцијација Практичара/ки Омладинског Рада – НАПОР, која тренутно има преко 80 пуноправних и 10 придружених чланица организација цивилног друштва које спроводе омладински рад у Републици Србији и савез је чији је основни циљ осигурања квалитета програма омладинског рада и професионализације омладинског рада у Републици Србији.

Кровна организација младих Србије представља највише представничко тело младих у Србији. КОМС је савез удружења који до августа 2014. године окупља 81 организација чланица (организације младих и за младе) са читаве територије Републике Србије и која 2012. године прва из Србије постала део ЕУФ. Такође, 2009. године се оснива и НАПОР. Слично томе, значајан допринос омладинском организовању дале су и студентске организације које имају дугу историју бављења омладинском политиком, као и волонтерске организације и волонтерски сервиси.

Упркос значајним помацама и унапређењем правног и политичког оквира за учешће младих, млади се и даље суочавају са многобројним изазовима и проблемима приликом учешћа у друштвеном, политичком, јавном, економском и културном животу, одрживом развоју и заштити животне средине.

97,1 % испитаних представника локалне заједнице сматра да млади имају могућност утицаја на одлучивање што је у колизији са податком да 63 % представника локалних власти је изјавило да у њиховим срединама не постоје механизми за учешће младих. У истом истраживању 78,8% младих тврди да нису присуствовали састанку са представницима општине, 85,6% није било равноправно укључено у доношење одлука са представницима власти, 67,8% није присуствовало консултацијама са доносиоцима одлука, 53.1% није присуствовало састанку са представницима школе. Слично томе, млади сматрају да су нпр. КЗМ на другом месту по заинтересованости за њихово учешће, док су најмање заинтересовани представници општине.⁴⁴

Очекивани резултати реализације стратешког циља:

Призната и заштићена права и перспектива младих и омогућен стручан рад са младима. Постигнута одрживост рада механизма учешћа младих организација младих и за младе и подршка новим иницијативама уз изграђен капацитет актера омладине политике и државни механизми и структуре. Успостављено вредновање волонтерског

рада и партнерски однос у системском укључивању младих у процесе и одлуке кроз репрезентативне механизме.

Главни индикатор:

Процент младих који учествују у друштвеном животу кроз формалне и неформалне структуре

6.1.1 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Унапређен је правни и политички оквир за учешће и активизам младих а перспективе младих⁴⁵ су интегрисане у све јавне политике, на свим нивоима.

Специфични проблем:

Правни и политички оквир је неприлагођен и неадекватан за остваривање омладинске политике, учешћа и активизма младих и професионалном раду са младима и води недостатку интегрисања перспектива младих у јавне политике.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Правни и политички оквир ствара повољну и стимулишућу средину за учешће и активизам младих, као и искорењивање институционалних и системских неједнакости са којима се млади суочавају
- Унапређење учешћа младих је засновано на истраживањима, иновацијама, људским правима и потребама младих
- Приликом доношења одлука, током њиховог спровођења и надзора и контроле над њиховим спровођењем импликације које имају на младе су узете у обзир.
- Ресурси су равноправно распоређени међу генерацијама и смањење међугенерациске неједнакости
- Омладински рад је формално признат уз стандардизовање рада професионалаца (омлаинских радника) и волонтера који раде са младима

Главни индикатор:

Процент развојних политика на свим нивоима који је уврстио перспективу младих и стручан рад са младима.

6.1.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Изграђени су и развијени капацитети актера омладинске политике а механизми учешћа младих на свим нивоима су унашпређени и подржани.

Специфични проблем:

Субјекти омладинске политике немају довољно развијене и изграђене капацитете у области омладинске политике, права младих, учешћа и активизма младих, а нарочито изградње партнерства са младима.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Успостављен је стандард препознавања репрезентативности и усвојен правилник и смернице укључивања младих на транспарентан начин у процесе и одлучивање који се примењује на свим нивоима
- Млади учествују и доприносе регионалним и глобалним процесима политике, имплементације и праћења као и сарадње младих људи у свету уз активну подршку надлежних институција а актера омладинске политике
- Актери омладинске политике имају знања, вештине и капацитете за спровођење омладинске политике и изградњу партнерства и сарадње са младима
- Постоје ефикасни механизми координације и државне међуресорне, међусекторске, мултисекторске и међународне сарадње
- Државна управа на националном, покрајинском и локалном нивоу је повољна и сензибилисана за младе⁴⁶

Главни индикатор:

Удео омладинских организација који су добили финансијску подршку за рад и развој.

6.1.3 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Права младих, као и учешће и активизам младих су заштићени и унапређени.

Специфични проблем:

Недостатак системске подршке младима за укључивање и учешће у друштву, јавном и политичком животу, заштиту и унапређење права младих, праћење, евалуацију и унапређење учешћа и активизма младих.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Права младих, као и учешће и активизам су признати и створени су механизми за њихову заштиту и унапређење
- Документовање, унапређивање приступа и промоције знања, сагледавање знања као ресурса и идентификовање релевантних домаћих, регионалних и међународних референци
- Ефикасно се спроводи надзор у области омладинске политике и стварања препорука за интеграцију омладинске перспективе у све политике, мере, акције и програме на свим нивоима који се доносе и спроводе у Србији
- Примењују се програми информисања и мотивисања младих за учешће у репрезентативним структурама и програми изградње капацитета за учешће у процесима и одлукама
- Репрезентативне структуре су препознате и подржане у свом развоју и деловању и укључене развој и примену подстицајних докумената и правилника (на свим нивоима)

Главни индикатор:

Број младих који учествују у друштвеном животу кроз формалне и неформалне структуре.

6.1.4 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Унапређено и створено је повољно окружење за волонтирање међу младима и за младе.

Специфични проблем:

Правни оквир за волонтирање је неадекватан и не ствара стимулишући средину за остваривање друштвене функције волонтирања међу младима.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Успостављени су механизми праћења квалитета волонтирања у складу са међународним стандардима, заштите волонтера и организатора волонтирања и помовисања вредности волонтирања као важног облика неформалног учења.
- Волонтерске активности су правно регулисане, подржане и препознате (сертификоване) су вештина стечених кроз волонтирање (вредновање)
- Успостављен механизам за управљање знањем и размену искустава и примера добре и укључивања младих у процесе и одлуке и волонтирања
- Обезбеђени квалитет и могућности за омладинско волонтирање (формално и неформално), учешћа у волонтирању, стратешког и системског приступа волонтирању младих

Главни индикатор:

Удео тела која раде за младе у којима су млади укључени на равноправној основи у процесе и доношење одлука.

7. Млади и заштита животне средине и одрживи развој

7.1 СТРАТЕШКИ ЦИЉ:

Млади су активно укључени у заштиту животне средине и промоцију одрживог развоја

Очекивани резултати реализације стратешког циља:

Млади активно учествују у спровођењу циљева одрживог развоја и заштити животне средине на свим нивоима.

Главни индикатор:

UNDESA⁴⁷ индикатори

7.1.1 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Повећано је учешће младих у активностима и процесима доношења одлука у области животне средине.

Специфични проблем:

Млади су недовољно укључени у активности и доношење одлука у области животне средине.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Повећан проценат младих који учествују у програмима усмереним на очување животне средине
- Повећан проценат младих који учествују у проценама утицаја на животну средину и стратешким проценама утицаја (консултативни процеси)
- Повећан број актера омладинске политике (удружења, кзм) који реализују програме очувања животне средине

Главни индикатор:

Процент младих који учествују у програмима усмереним на очување животне средине.

7.1.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Развијени су свеобухватни програми образовања за животну средину и одрживи развој.

Специфични проблем:

Млади немају довољно знања о животној средини нити развијену свест о значају животне средине.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Повећан број програма формалног и неформалног образовања намењених младима који се баве животном средином и одрживим развојем
- Повећан број програма намењених наставном особљу које се баве животном средином и одрживим развојем
- Реализоване кампање за јачање свести о важности животне средине

Главни индикатор:

UNESCO⁴⁸ и UNEP⁴⁹-ови индикатори образовања о заштити животне средине и одрживом развоју.

8. Информисаност младих

8.1 СТРАТЕШКИ ЦИЉ:

Побољшана доступност, квалитет, релевантност и обим информација за младе.

Стратешки проблем:

У Србији не постоји систем контроле квалитета доступних програма у области информисања младих, те је претпоставља да квалитет понуђених информација варира. На европском нивоу функционише Европска агенција за информисање и саветовање младих (ERYICA), која је 2004. усвојила Европску повељу за информисање младих, чиме су постављени стандарди омладинског рада на информисању. Србија нема чланицу у овом телу. Не постоји координисана интерсекторска сарадња и јасније дефинисана улога различитих актера, која би допринела бољој реализацији активности, као и омогућила бољи приступ релевантним информацијама. Информације које могу бити од значаја за младе се налазе на разним странама и нису обједињене.

Представници медија верују да су млади ретко заступљени у медијским садржајима у Србији (71,20%) и њихова заступљеност се махом односи на спорт и забавне садржаје. Слична је ситуација и када је у питању медијски садржај образовног карактера, јер је 73,60% омладинских организација у Србији изјавило да су млади слабо заступљени, док 76,60% исто сматра за културне садржаје у медијима. Новија истраживања у Србији показују да су, у телевизијском програму, иначе најзаступљенији играни и забавни програм (око 40%), мање информативни (око 30%) и знатно мање спортски. Свих осталих врста програма заједно (дечији, образовни, културно-уметнички) има мање него рекламног (око 10%), што оставља мало простора за квалитетно бављење младима (УНИЦЕФ, ФПН, 2009).

Око 59,90% домаћинстава поседује рачунар, са значајном разликом у односу на насеље: 66,30% у градовима у поређењу са 50,90% у руралним подручјима Скоро сви млади

⁴⁸ United Nations Education, Scientific and Cultural Organisation

⁴⁹ United Nations Environmental Program

(16-24) су имали приступ рачунарима у последња 3 месеца (95,1%), а и интернету (93,7%). Међутим, подаци Еуростата показују да је 2009. године свега 35% младих (16-24) приступало интернету свакодневно, док је тај степен на нивоу ЕУ био двоструко већи 74%. Приступ не значи и оспособљеност за коришћење нових технологија, тј. дигиталну писменост. Еуростат подаци из 2009. за Србију су показали да 61% младих (16-24) користило функцију copy-paste, наспрам 84% у ЕУ. Затим, 43% је умело да изврши просте аритметичке операције у табели, наспрам 62% у ЕУ. И на крају, мало више од трећине (39%) је умело да компресује фајл, наспрам 53% у ЕУ.

Коначно, правилни индикатори и резултати долазе из опсежног и континуираног истраживања на тему информисаности младих, као и спровођења пројеката из наведене области који имају циљ да се побољша удео медијског и информационог програма намењеног младима и коришћење дигиталне технологије од стране младих људи у Србији. Међутим, таквих истраживања готово да уопште нема у земљи, што је недостатак који би требало исправити у наредном периоду.

Очекивани резултати реализације стратешког циља:

Успостављен је организован и прилагођен систем информисања младих квалитетним и релевантним информацијама. Информације су доступне на свим нивоима, медијима и сервисима, у одговарајућем обиму. Млади су укључени у утврђивање и стварање садржаја.

Главни индикатор:

Постојање организације система информисања и праћења резултата доступности, квалитета, релевантности и обима информација за младе.

8.1.1 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Успостављен стандардизован механизам координације информисања младих у коме учествују.

Специфични проблем:

Непостојање стандардизације и координације информисања младих.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Формирана тела надлежна за координацију канала комуникације на националном, регионалном и локалном нивоу
- Развијена мапа канала комуникације (извора информација од значаја)
- Успостављен систем за прикупљање информација од различитих актера
- Обезбеђена подршка програмима који имају за циљ прилагођавање прикупљених садржаја језику младих, ради бољег приступа информацијама
- Програми информисања младих доступни на националном, покрајинском, регионалном и локалном нивоу
- Успостављен систем акредитације програма

Главни индикатор:

Постојање надлежног тела за информисање младих на националном нивоу.

8.1.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Постигнут адекватан удео и квалитет садржаја о младима и садржаја намењених младима у медијима.

Специфични проблем:

Ниска и неадекватна заступљеност садржаја за младе у медијима и низак ниво учешћа младих у њиховом креирању.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Успостављен систем праћења и квалитативног препознавања медијског садржаја за младе
- Дефинисан медијски простор (врсте медија) у којима се прати заступљеност садржаја за младе
- Побољшана слика о младима кроз смањење помињања младих у негативном контексту
- Успостављено партнерство са националним јавним медијским сервисима ради обезбеђивања значајнијег удела квалитетних садржаја за младе и учешћа младих у његовом креирању
- Млади имају могућност да учествују одлучивању о садржају и креирању садржаја
- медији сензибилисани за пружање информација циљној групи младих

Главни индикатор:

Процент садржаја о младима и намењеног младима креиран од стране младих у оквиру медијског садржаја.

8.1.3 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Млади имају могућност за адекватан приступ и знање за коришћење новим технологија и интернета.

Специфични проблем:

Недостатак могућности и знања за адекватан приступ новим технологијама и интернету.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- У установама образовања омогућен дневни несметан бесплатан приступ новим технологијама са интернетом за ученике
- У општинама постоје сервиси који омогућавају дневни бесплатан несметан приступ рачунарима са интернетом младима
- Релевантно наставно особље у школама има знање и обучено је за пренос знања о коришћењу нових технологија

- Постоје бесплатни адекватни програми неформалног образовања за развој знања за коришћење нових технологија у оквиру сервиса постоје у општинама

Главни индикатор:

Процент општина у којима млади имају могућност за адекватан приступ и коришћење нових технологија и интернета.

8.1.4 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Активности унапређења квалитета, обима и адекватности информисања младих заснована су на релевантним подацима.

Специфични проблем:

Недостатак релевантних података о потребама и навика младих при информисању за развој адекватних програма.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Надлежне институције на националном, покрајинском и локалном нивоу препознају младе као посебну категорију у складу са дефиницијом Закона о младима
- Надлежне институције врше континуирано праћење и врше пројекције демографских показатеља младих и укључују младе као посебан индикатор праћења других области
- Постоји развијен стандард праћења информисаности младих који дефинише који подаци се прате, како се прате, кад се прате, како се узоркује и како се извештава о истим на националном, покрајинском и локалном нивоу
- Успостављен је систем подршке истраживањима независних институција и организација о стању и трендовима младих у информисању

Главни индикатор:

Број развојних политика и планова информисаности младих које су користиле релевантне податке.

9. Мобилност младих

9.1 СТРАТЕШКИ ЦИЉ:

Повећана је образовна, радна, културна и туристичка мобилност младих и међународна сарадња младих.

Стратешки проблем:

Истраживање мобилности младих, које је обавио Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду за потребе МОС у 2011-ој, је показало да 76% младих никада није променило место пребивалишта. Они који су мењали место боравка су то чинили углавном ради школовања (58,60%) или бољих стамбених услова (25,50%). Најмобилнији млади потичу из малих градова (до 25.000 становника), где су могућности за младе и најограниченије и у погледу школовања и запошљавања. Млади највише теже већим регионалним центрима са преко 200.000 становника, док популарност Београда као дестинације опада. Такође, забележена је висока стопа дневних миграција, коју упражњава трећина младих.

Више од половине (53,70%) младих према подацима из 2011. током протеклих годину дана није путовало у иностранство. У популацији оних који су путовали, 60% је било

свега једанпут у иностранству. Путовања у иностранство су сведена углавном на туристичку (33,30%), фамилијарну (12,2%) или рекреативну сврху (9,10%). Изузетно је мали број младих који су ишли на неки облик усавршавања, рада или волонтирања (све око 1% испитаних). Истраживање „Млади – наша садашњост“ је показало да је највећи број младих између 19 и 35 година (47%) спремно да искористи неку прилику за одлазак у иностранство. Ово је нешто нижа стопа него у ЦЕСИД-овој студији из 2009. када је 54% младих изјавило напустило Србију због лошег стандарда, те могућности бољег школовања и усавршавања.

Спремност на одлазак је махом пасивна, јер је тек 6,30% њих је предузело конкретне кораке у овом правцу (контактирао пријатеље, амбасаде, распитао се о условима различитих програма). Истраживање мобилност за МОС показује да би највише испитаника (47,5%) искористило родбинске и мреже пријатеља за одлазак у иностранство, док би на институционалну подршку школе/факултета, односно компанија или амбасада се ослонила четвртина испитаника (27,8%). Ова студија такође указује на пасивност младих, јер је ниво информисаности младих о програмима који би им омогућили искуство мобилности (Млади у акцији, Темпус, Базилеус, Еразмус) веома низак, односно у просеку 85% младих није знало ништа о овим програмима нити је чуло за њих 2011. године.

Очекивани резултати реализације стратешког циља:

Створени услови и могућности за слободну мобилност младих који су спремни и мотивисани за стицање искустава и усавршавање.

Главни индикатор:

Процент младих који ради стицања упознавања других култура, образовања, ванобразовних искустава и усавршавања и запошљавања својом вољом борави ван места пребивалишта.

9.1.1 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Смањене су економске, културне и административне препреке за мобилност младих.

Специфични проблем:

Непостојање услова за мобилност младих у погледу финансијских могућности, подршке породице и околине и процедура приликом мобилности.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Доступни програми и сервиси финансијске подрке мобилности
- Млади препознају и користе програме и сервисе који омогућавају финансијску подршку мобилности упознавања других култура, стицања ванобразовних искустава и усавршавања
- Наставно особље и омладински радници су прошли обуке и разумеју сврху, препознају корист и подршавају и промовишу мобилност младих
- Родитељи и старатељи корист и подршавају и промовишу мобилност младих

- Успостављено је институционално партнерство и координација асистенције младима у административним процедурама приликом мобилности и препознавања наученог током периода мобилности

Главни индикатор:

Процент младих који су путовали у иностранство и посетили друга места у земљи барем једном годишње.

9.1.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Већина младих је спремна, информисана и мотивисана да промени место пребивалишта ради запошљавања и стручног усавршавања.

Специфични проблем:

Неадекватна подршка радне мобилност младих и непостојање механизма запошљавања и стручно усавршавање ван места пребивалишта.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Радна мобилност младих је препозната као важан елемент запошљивости младих и уврштена у програме подршке запошљавања
- Успостављен је систем праћења, мотивисања и подршке младима приликом промене места боравка ради запошљавања
- Млади препознају начине доласка до информације и користе доступне сервисе мобилности како би донели одлуку
- Развијен и примењен систем социјалне и финансијске помоћи приликом промене места боравка

Главни индикатор:

Процент младих који траже посао који су спремни да промени место пребивалишта ради запошљавања и стручног усавршавања.

9.1.3 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Повећана је доступност програма међународне сарадње и мобилности младих у којима млади учествују и/или које млади организацију.

Специфични проблем:

Недовољна подршка постојећим програмима међународне сарадње и мобилности младих, недостатак података о трендовима и знања међу младима о могућностима и начинима за учешће.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Међународни програми мобилности и национални програми мобилности и међународне сарадње за младе су уврштени у програме информисања младих и медијске садржаје и организовано је њихово аналитичко праћење

- Обезбеђена је разноврсност и одрживост програма доступних младима финансијском подршком институцијама, сервисима и удружења младих и за младе
- Родитељи, наставно особље и омладински радници учествују у припремању, промовисању и извођењу програма мобилности у сарадњи са институцијама, сервисима и организацијама младих и за младе

Главни индикатор:

Број учесника програма мобилности и међународне сарадње.

9.1.4 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Активности унапређења обима и адекватности подршке младим мигрантима и борбе и превенције нежељених миграција и искорењивања трговине људима систематски прате проблеме и доступне су у већини општина.

Специфични проблем:

Недовољно активности у решавању проблема младих избеглица, интерно расељених лица и азиланата и неадекватна и недовољна подршка програмима превенције и борбе против нежељених миграција и искорењивања трговине људима.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Активности институција, сервиса и организација младих и за младе подршке младим мигрантима и борбе и превенције нежељених миграција препознате су и добијају програмску подршку
- Млади мигранти су укључени у развој и реализацију адекватних активности и промоцију људских права, слободне кретања и антидискриминације
- Успостављен је систем подршке истраживањима независних институција и организација о стању и потребама младих избеглица, интерно расељених лица и азиланата

Главни индикатор:

Процент општина у којима је одржана активност подршке младим мигрантима и борбе и превенције нежељених миграција.

10. Култура и креативност младих

10.1 СТРАТЕШКИ ЦИЉ:

Повећана је доступност, прилагођености разноврсност културног садржаја и понуде младих и за младе и створени услови за развој креативних потенцијала младих

Стратешки проблем:

Око 11.7 % ученика повремено се бави неком формом књижевног стварања, 10% се понекад бави неком формом музичко-сценских активности (глума, игра, плес), 9.9 % неком од визуелних уметности (цртање, сликање, вајање). Из ових података види се да преко 80% средњошколаца у Србији не учествује у културној продукцији, без обзира на ниво партиципације. Подаци који показују тренд да већина ученика средњих школа, као и оних из основних школа па и из високошколских установа, не учествује у културном јавном животу има веома тешке последице по будућност ове друштвене групе, али и целог друштва. Последице нису одмах видљиве него се испољавају кроз дужи временски период, различитим интензитетом и у различитим формама у скоро свим деловима друштвене структуре. За потребе културе и укупног културног стваралаштва изваја се мање од 1% буџета Републике Србије. Креативност и култура младих и за младе чини незнатни део те иначе мале суме⁵⁰.

Очекивани резултати реализације стратешког циља:

Постоје доступни и осавремењени програми на свим нивоима који подржавају развој креативности младих и њихово учешће у креирању културних садржаја и културној партиципацији заснованих на интересима и правима младих и прилагођени њиховим потребама.

Главни индикатор:

Број младих који учествују у креирању културног садржаја и проценат младих који користе доступне културне садржаје.

10.1.1 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Постоје програми и институције и удружења на свим нивоима који подржавају развој креативности младих и учешће у креирању културних садржаја.

Специфични проблем:

Простор и могућности за креативно деловање младих и учешће у стварању културне понуде су ограничени.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Повећан број програма у где млади учествују у креирању садржаја
- Институције културе укључују младе у припрему и реализацију својих садржаја
- Повећан број удружења младих и за младе који подстичу креативност код младих
- Обезбеђена финансијска платформа за реализацију културне партиципације младих и за младе

Главни индикатор:

Процент програма и институција и удружења који подржавају и остварују развој креативности младих и њихово учешће у креирању културних садржаја.

10.1.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Комуникација културних садржаја је прилагођена младима што води повећаном учешћу у креирању и коришћењу културних садржаја.

Специфични проблем:

Комуникација културних садржаја је неприлагођена младима, што умањује могућности њихове културне партиципације.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Повећан број културних садржаја који су представљени младима на занимљив начин
- Реализоване медијске кампање које поспешују културну партиципацију
- Повећан број младих који су конзументи културних садржаја

Главни индикатор:

Број општина у којима постоје културни садржаји које млади препознају и користе.

10.1.3 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ:

Усаглашена и примењена културна политика за младе која подржава све чиниоце културне партиципације младих и за младе.

Специфични проблем:

Недовољан степен усклађености и умрежености системске подршке свим чиниоцима културне партиципације са потребама младих.

Очекивани резултати реализације специфичног циља:

- Постоји усаглашеност, умреженост и сарадња на свим нивоима, институција, удружења и приватног сектора у пружању системске подршке свим чиниоцима културне партиципације младих и за младе

Главни индикатор:

Број пружаоца услуге који су остварили међусобну сарадњу у пружању системске подршке културној партиципацији младих и за младе.